

Aquest va ser el títol de la conferència (que vaig poder seguir en directe per internet), que el jesuïta Jaime Tatay, professor de la Pontifícia Universitat de Comillas, va fer a la Facultat de Teologia de València el passat 10 de desembre.

La conferència del P. Jaime Tatay, l'última del curs de Formació Permanent, 2020-2021, va ser molt interessant i per això vull fer un resum del que va exposar aquest jesuïta.

El P. Tatay va començar la seua conferència exposant el tema de l'ecologia i el moviment ecologista, una qüestió, com digué, *“nova i antiga”*, ja que el 1970, ara fa cinquanta anys, *“les Nacions Unides van declarar el primer dia de la Terra”*. I és que ja aleshores, *“es va prendre consciència que les dinàmiques de l'ésser humà estaven ocasionant problemes, que a llarg termini podien ser molt greus”*, com *“la contaminació i els seus efectes perniciosos sobre la salut, el problema de la pèrdua d'espècies, la desforestació, la sobrepesca o l'erosió”*. Com recordava el P. Tatay en la seua conferència, *“aquestes qüestions es començaren a formular al voltant dels anys cinquanta i seixanta, quan aparegué el que hui anomenem, la consciència ecològica i el moviment ecologista”*, amb l'aparició dels partits verds, que van recollir les idees i preocupacions sobre la consciència ecològica. Com digué el P. Jaime Tatay, *“les religions, al principi no van vore amb simpatia aquesta qüestió i miraren amb recel i sospita el moviment ecologista”*. I si les religions no van sintonitzar amb el moviment ecologista, també aquest veié en elles, més un enemic que un amic. Aquesta postura de distanciament *“anà canviant dins les confessions religioses, amb una clara evolució els últims cinquanta anys”*, com també el *“moviment ecologista va variar la seua posició en relació a les religions”*. De fet, *“ara hi ha una “sintonia” entre el moviment ecologista i les religions, “amb un diàleg profund i fructífer entre l’“actor” ecologista i l’“actor” religiós”*.

En el cinquè aniversari de la seua publicació, el professor Jaime Tatay ens recordà l'encíclica *Laudato si*, on el papa Francesc ens convida a *“escotar el clam de la terra i dels pobres”*.

Després d'aquesta introducció, el professor Tatay ens presentà *“set claus religioses, que des de la Bíblia i el Magisteri”* ens permeten entrar en contacte amb el moviment ecologista. A més, ens presentà les tres oportunitats (o reptes) que planteja *“la qüestió ecològica a la fe cristiana: l'oportunitat pastoral, que ens permet accedir a nous areòpags, l'oportunitat teològica, per redescobrir l'Escriptura, la Tradició i el Magisteri i finalment l'oportunitat espiritual, per actualitzar la fe”*.

Així, el moviment ecologista, que abans es veia com una amenaça, amb el pas del temps s'ha convertit *“en una gran oportunitat de tipus pastoral”*, ja que *“és com un gran areòpag per acostar-nos a la gent que no és d'Església”*.

La segona oportunitat, que el professor Tatay anomenà *“teològica”*, naix amb les nombroses publicacions en torn *“a la qüestió ecològica, des de la Cristologia, l'Escriptura o la Història de l'Església”*. I és que la Teologia, segons digué el professor Tatay, cada vegada més *“està reflexionant sobre la qüestió ecològica”*.

La tercera oportunitat és la que anomenà, *“espiritual”*, ja que cada dia *“hi ha un interès creixent per part de les tradicions espirituals, en connectar amb la nova sensibilitat pel medi ambient i per la justícia”*. I és que també ha crescut *“la sintonia entre el moviment ecologista i alguns aspectes de l'espiritualitat”*, com el fet de descobrir el Creador en la creació, tal com veiem *“en l'espiritualitat ignasiana o franciscana, que inspira la Laudato si”*.

El professor Tatay ens proposà també *“set claus espirituals que configuren l'acostament cristià a aquest debat de l'ecologia”*.

La primera clau és la *“humilitat”*, que el professor Tatay contraposà a la prepotència. Per això, *“davant el món creat, amb la criatura a la que se li ha donat la vida”*, cal viure amb una actitud humil. I és que *“el món creat és apassionant i l'aparició de la vida i l'origen de l'univers”* demana una humilitat per part de l'home. Aquesta va ser, com digué el professor Tatay,

“l'experiència espiritual” que va viure Job davant la creació (Jb 38-39). Per això, com que *“ens esglaïem davant la grandesa de Déu”*, lluny de creure'ns omnipotents, les religions han apel·lat a la humilitat.

La segona clau espiritual que ens oferí el professor Tatay va ser *“l'agraïment”*, pel fet que la vida és un do, com canta Mercedes Sosa o els tres jóvens del llibre de Daniel (3: 57-88). Per això la Laudato si, com ens recordava el professor Tatay, ens demana una *“contemplació agraïda del món”* (LS 214). Un agraïment que és com *“una vacuna contra l'autosuficiència”*.

La tercera clau, important en la Teologia i en la societat, segons el professor Tatay, és *“la reconciliació”*, com ens recorda també la Laudato si (66), per així fer possible unes relacions amb Déu, amb el proïsme i amb la Terra. I per això, després de les ruptures estem cridats a la reconciliació.

La quarta clau és la *“lucidesa”* o també, la *“saviesa”*. El creient està *“cridat a ser savi, a ser lúcid”*, cosa que també fa el moviment ecologista, que ens encoratja a *“mirar més enllà de les nostres xicotetes preocupacions”*.

La cinquena clau és la *“sobrietat”* o *“ascesi”*, un valor que hui és menyspreat, davant el consumisme desenfrenat. Com deia el P. Jaime Tatay, la sobrietat *“és una proposta que no fa gairebé ningú”*. I pel contrari, les religions ens conviden *“a viure d'una manera senzilla, sòbria”*. Es tracta de viure amb el que és necessari, sense ostentacions. Per això, a partir de la Laudato si, el professor Tatay ens recordava el *“santoral ecològic”*, amb Sant Benet, el pare dels monjos, Sant Francesc d'Assís, Sant Bonaventura, Sant Joan de la Creu, Santa Teresa de Lisieux i el Beat Carles de Foucauld, citats pel papa Francesc a l'encíclica Laudato si. Concretament el P. Tatay citava Sant Benet, que demanava als monjos *“viure en comunitat”*, amb el característic *“ora et labora”*: la pregària, el treball i la lectio, per així compartir una *“sana sobrietat”* (Laudato si, 126). El professor Tatay posava el monjo o la monja de clausura com a *“icona de la persona sostenible”*, perquè viu sobriament, amb allò que és necessari, sense coses supèrflues.

A la Regla Benedictina, són freqüents els consells del pare dels monjos a viure la senzillesa i la sobrietat, sense cap mena d'excessos. Només per posar uns exemples, al capítol 55 de la Regla, Sant Benet demana que cada monjo tinga *“dues túniques i dues cogulles, per a la nit i per rentar les peces. El que hi haja de més és superflu, s'ha de suprimir”*. El mateix demana Sant Benet pel que fa al menjar, ja que el pare dels monjos vol evitar *“sobretot la disbauxa”* (RB 39) i tota mena d'excessos. I pel que fa a la ració de la beguda, Sant Benet vol que els monjos beguen vi amb moderació (RB 40). Finalment, pel que fa al treball manual, Sant Benet vol que l'abat tinga en *“consideració”* la debilitat d'alguns monjos (RB 48). El que demana Sant Benet és que els monjos puguin viure amb un estil sobri i senzill.

La sisena clau espiritual que ens donava el professor Tatay era *“l'acció-denúncia”* enfront de la indiferència, tan estesa al nostre món. És la *“dimensió profètica”* del papa Francesc, quan denuncia les injustícies, com feren també els profetes i Joan el Baptista. Per això *“les religions denuncien que el medi ambient és un tema social, ja que si fem malbé la terra, estem perjudicant la gent més pobre”*.

Finalment, el professor Tatay ens donava com a setena clau espiritual, la *“integració”*, enfront de la fragmentació que vivim. Per això *“com a creients estem cridats a integrar”* allò que està disgregat. A fer realitat, com un *“somni”*, aquesta integració i així tindre *“una visió de conjunt”*, per mirar més enllà i no quedar-nos egoísticament centrats en nosaltres mateixos.

El professor Tatay, que imparteix les assignatures Ecologia, Ètica i Doctrina Social de l'Església, Cristianisme i Ètica Social i també Mediambient i Sostenibilitat, va fer en aquesta magnífica conferència a la Facultat de Teologia de València, una assenyada aproximació entre les religions i el moviment ecologista.

Josep-Miquel Bausset, monjo.